GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ ŠIŽGORIĆ
ŠIBENIK
NAUČNI ODJEK

Poštarina plaćena u gotovom.

29/9

NOVA TRIBUNA

PRIJATELJI! platite dužnu PRETPLATU prema poslatom obračunu!

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34,159 | Petak 29 septembra 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 603

Medju nama

Ko prati naše veće i manje dnevnike najprije i nehotice pročita ono što donose o događajima koji danas zanimaju cijeli svijet, ali ne može momoći i ono što pišu o nama, a dakako i za nas. Te dnevnike podijeliće pomnjivi čitalac u dvije kategorije. Prvoj pripadaju novine sa činjenicama i stvarnostima opće, zajedničke vrijednosti, bez proizvoljnih komentara, bez hvalospjeva i demagoških krilatica, bez vrijeđanja i izaziranja; drugoj kategoriji priključiše se listovi koji donekle promjeniše dlaku, ali ćud im ostade ista: prezir i mržnja i uvrede, samo u intonaciji — da se poslužimo izrazima uobičajenim u muzičkom svijetu — nisu »fortissimi«, već su »piani«, ali nikako »pianissimi«. Čuju se dobro!

Ta druga skupina ne može ili neće da se prilagodi ni vanjskoj ni unutrašnjoj, današnjoj, čisto našoj, ozbiljnoj i realnoj, nacionalnoj i međunarodnoj situaciji. Takovim nedelikatnim postupkom, takovo pisanje, čemu nas vodi, kakovo se psihološko raspoloženje stvara, bilo u granicama nove naše Banovine, bilo u našoj, zajedničkoj cjelini — u Jugoslaviji?

Danas je nama svima, sinovima ove naše države, najpreča i najsvetija dužnost: ne dirati u još nezarasle rane bolesne prošlosti; naprotiv, uložiti sve da se rane zacijele i izliječe međusobnim melemom razboritosti, a osobito povjerenja u one činioce i odgovorne ljude pred istorijom, nacijom i Bogom, koji su sve svoje najbolje uložili da dođe kod nas do bratskog sporazuma, na korist cijelosti, a zadovoljstvo pojedinosti, jasnije rečeno, na zadovoljstvo i smirivanje duhova u pojedinim Banovinama, a sve na korist i prosperitet zajedničke nam i jedinstvene države.

Ako je to, kako mora da i bude, nama svima najsvetija današnja dužnost, onda imamo pravo da prigovorimo našoj izvjesnoj štampi, koja svakog dana, ima napisa ili članaka, koji kao da bi izgubili svoj „raison d'être", kad ne bi se poslužili uvredama, izazivanjem, pa i prijetnjama. Citiranjem pojedinosti nećemo se zasad poslužiti, jer ih čitači novina znaju, a i nije nam do polemike, već jedino do bistrenja pojmova.

širite Novu tribunu

Mp

Predviđanja dvaju genija slavenskih

Prođe jedan vijek otkad dva najveća pjesnika u Slavjanstvu i uopće u Evropi, Poljak Adam Mickiewicz i Rus Aleksandar Puškin, dva pretstavnika romantičarske struje devetnaestog stoljeća u svjetskoj poeziji, ispjevaše dvije značajne pjesme. Puškinova je pjesma »MJEDNIJ VSADNJIK« (mjedeni konjanik), a Mickiewiczeva »POMNIK PIOTRA WIELKIEGO« (Spomenik Petra Velikoga). Ruski i poljski literarni istorici misle da je na oba pjesnika slavenska utjecao najveći ovdašnji romantik, engleski pjesnik Byron, u neki tvrde, kao prof. Zdziechowski (Byron i jego wiek), pa naš literarni istorik pok. Vodnik, da je valjda na stvaranje tih dviju pjesama utjecala glasovita Mozartova opera »Don Juan« zapravo libreto koji je napisao Lorenzo da Ponte, a ima mu reminiscencija u obje navedene pjesme.

Nas, u ovom sudbonosnom času Rusa i Poljaka, sadržaj tih dviju pjesama, nagoni da iznesemo njihov sadržaj i njihovo simbolično značenje kao i vizionarsko pretskazanje te dvojice najvećih pjesnika ruskog i poljskog naroda upravo iz onih vremena, kad su Rusi i Poljaci bili u svadi, a ta su se dva pjesnika ipak iskreno voljeli i međusobno razumijevali i poštovali.

Što je sadržaj spomenutih pjesama? U prozi prepričano: Mickiewicz kaže da se je sa »pjesnikom ruskog naroda« našao jedne kišovite večeri na rijeci Nevi pred spomenikom Petra Velikoga. Poljski pjesnik vidi kroz tu kišnu i maglovitu noć kako joj mjedeni car leti na bijesnu mjedenu konju. Car mu pustio uzde, a razigrani konj leti i gazi kopitama i »od vajkada stoji i ne pada«. Ta oživjela statua kao da će najednom srušiti se u valove Neve, ali se opet uzdigne i stoji i stoji u nepomičnoj pozi padanja prividnoga. Pjesniku je taj fatalni kip simbol tirjanstva koje, kako se pjesnik nada, mora jedampnt da se sruši i smrvi...

Mickiewiczev drug te maglovite noći, pjesnik Puškin, sličnom simboličnom zamišlju ispjevao je »Mjedenog konjanika«. Nabujala Neva razlila se te valja drvo i kamen. »Opkoljen pustom vodom, junak te pjesničke pripovijesti, Evgenije, jedva je sebi spasio život. Ali tamo dolje, pobjesnjela Neva odnese jednu kuću sa majkom i kćerkom, zaručnicom Evgenijevom. U tom času, nesretni mladić poludi i luta, bježi ulicama kao zvijer da se nekome osveti radi goleme svoje nesreće. Srtajući tako Evgenije nađe se pred gorostasnim čovjekom na mjedenom konju — onim istim »mjedenim konjanikom« Mickiewiczeve pjesme. Taj bronzani kip ispruži prema njemu silnu ruku. Evgenije ustuknu. Za čas dolazi k sebi i uvidje da je ta silna ruka uzrok njegovoj žalosti za izgubljenim domom i vjerenicom. Petar je Veliki sagradio grad na močvarama rijeke Neve koja mu odnese sve nade. Obezumjeli mladić škrinu zubima i poleti prema kipu kriknuvši »Užo tebje« (Vaj tebi!) kao da će ga smrviti, ali mjedenom caru gnjev zažari lice i grmnu mladiću »bezumec bjednij« (jadni ludače), pa nagna za njim silnog konja. Evgenije bježi; svugdje ga progoni tutanj groma i topot mjedenog konja!

Obje pjesme, obojice u životu nesretnih pjesnika, simbolične su, a smisao im je da je tirjanstvo od pamtivijeka bilo i biće bronzana, nesalomljiva aždaja protiv koje svaki je pojedinac »bezumec bjednij«!

Je li Puškinov Evgenije nesretni Mickiewicz kojemu kip od mjedi (Pomnik Piotra Velikiego), simbol fatalne i neumoljive sile, uništava dom i majku (Poljsku), i kćerku — Evgenijevu vjerenicu (Litvu), u kojoj se pjesnik rodio i tako je silno ljubio, kako misli Vodnik; ali je ta romantično-simboličnа Puškinova pjesma po uzoru libreta Lorenza da Ponte »Don Juana«, kako nagađaju poljski kritičari Tretiak, Spasoviez, Zdziechowski i drugi, uzgredno je pitanje, a glavno je: koji od dvojice pjesnika intuira istinu. Je li pogodio Mickiewicz koji završava svoju pjesmu nadom da će na svijetu jednom nestati tirjanstva, ili je bolje što kaže Puškin da je svaki pojedinac »jadni ludak« koji grči pest protiv tirjanstva.

I naš je crnogorski genije, Petrović-Njegoš, uzklikovao »Svijet je ovaj tirjan tirjaninu, a nekmoli duši blagorodnoj!« I on ističe misao da je dužnost čovječanstva »tirjanstvu stati nogom na vrat«... ali što nam svjedoči stvarnost tijeka istorije čovječanstva? Neprekidnu borbu svijetla i tmine i da je čovjek čovjeku, ili svijet svijetu »tirjan tirjaninu!« A gdje taj koji će stati »tirjanstvu nogom na vrat?« To nam nije kazao ni Mickiewicz, ni Puškin, a ni genij sa Cetinja! Čovječanstvo! A ko pretstavlja čovječanstvo u smislu Njegoševu?! Hoće li nam to protumačiti sutrašnja istorija ili će još gore zamračiti i taj pojam? Svakako tome idemo u susret.

Dr. M. P.

Prof. MOSCICKI, pretsjednik Poljske republike, nalazi se sa ostalim članovima vlade u jednom rumunjskom ljetovalištu

PROTIV SKUPOĆE

Kr. Vlada donijela je ovih dana Uredbu sa zakonskom snagom o suzbijanju skupoće, pod koju uredbu potpadaju životne namirnice: hrana ljudska i stočna, odjeća i obuća, ogrijev i osvjetljenje, pogonski i građevinski materijal, stanovi i lokali i drugi gredmeti izuzev luksuznih U 25 članaka ova uredba propisuje potrebne norme, predviđa kazne: novčane i zatvor, a u ponovljenom slučaju i zabranu rada, privremeno ili zauvijek, te oduzimanje robe.

U naseljima preko 5000 stanovnika osnovaće se odbori'za suzbijanje skupoće.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja g. dr. Srđan Budisavljević pozvao je štampu da odredbe ove uredbe podvrgne kritici da bi se tako utvrdilo šta nije dobro u uredbi. O namjerama Kr. Vlade rekao je ovo:

Svrha je Uredbe da zaštiti socijalno slabijeg potrošača od ekonomski jačeg eksploatatora. Da se ova svrha postigne određene su osjetljive kazne za one koji vjeruju da će već danas, iako su prilike u našoj državi mirne i normalne, moći da postignu velike profite, na račun onih, koji i u mirno doba jedva hvataju kraj s krajem.

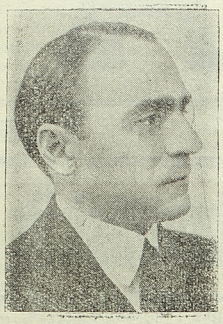
Ovi spekulanti ne smiju da ostanu ni jednog časa u sumnji šta ih čcka, ako nastave su neopravdanim dizanjem cijena i spekulativnim gomilanjem robe. Oni treba da znadu i to, da će se postupak protiv njih voditi hitno i sa svom odlučnošću. Da ovaj postupak bude što uspješniji, potrebno je da i građanstvo pomaže u punoj mjeri vlasti kod isleđivanja i progona krivica.

Razumije se, da Uredba nije uperena protiv ogromnog broja naših vrijednih i solidnih privrednika i čestitih sopstvenika kuća.

Smrt Armana Kalineska

pretsjednika rumunjske vlade

U najtežem momentu današnjice, u trenutcima koji su za Kraljevinu Rumunjsku bili najkritičniji, dok je susjedna Poljska bila okupirana od dviju velikih sila, grupa atentatora, članova ilegalne organizacije »Gvozdene garde«, usred dana sa dvadeset ili više revolverskih metaka izrešetala je tijelo g. Kalineska, pretsjednika vlade, a odmah zatim ušavši u zgradu radio stanice objavila je svoje djelo s očitom namjerom da izazove dalja teška djela u zemlji.

Vlada je reagirala veoma brzo i efikasno s obzirom na prilike onog momenta: atentatori su uhvaćeni i odmah strijeljani na mjestu atentata. Tu su ostavljeni puna 24 sata kao strašna opomena svakome ko bi se usudio izdati domovinu. Prema saopćenjima iz Rumunjske, pogubljeno je nekoliko stotina osoba u vezi s ovim atentatom. Rumunjska vlada izjavila je da atentat nije spremljen u inostranstvu.

U nedjelju je obavljena veličanstvena sahrana žrtve atentata. Sa svih strana svijeta kao i iz naše zemlje stigle su izjave saučešća.

Novi pretsjednik rumunjske vlade je general g. Argešanu, komandant bukureštanskog korpusa i bivši ministar narodne odbrane u vladi patrijarha Mirona.

Nj. Sv. Patrijarh Gavrilo

odazvao se molbi Odbora za podizanje srp.-pravosl. crkve sv. Georgija na Sušaku da obavi osvećenje iste. U tu svrhu na Sušaku spremaju se velike svečanosti za 1. oktobra.

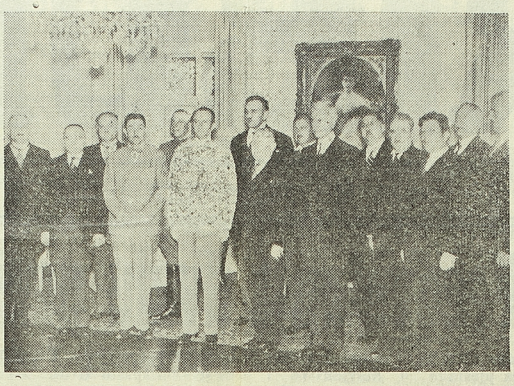
Pretsj. Jadr. Straže dr. Ivo Tartalja

nakon kratkog boravka u Beogradu na povratku zadržao se neko vrijeme u Zagrebu gdje je posjetio bana Banovine Hrvatske g. dr. Šubašića.

Kod direkcije „Putnika" Beograd

uslijed slabe konjukture posla »Putnik« otkazuje 1. oktobra 80 činovnika direkcije tako da će sada kod te uprave ostati samo nekih 40 činovnika.

Na Avali priređena je večera

povodom prvog mjeseca obrazovanja vlade gg. D. Cvetkovića i dr. Mačeka. Prisustvovali su svi ministri.

Sudbonosne promjene u Evropi!

Dok se na zapadnom frontu situacija nije skoro ništa promijenila, na istoku Evrope spremaju se vrlo važni i sudbonosni događaji. Ulazak ruskih trupa u Poljsku bio je nekoliko dana veliki problem. Tek službene ruske i njemačke izjave ostavile su umirujući utisak na neutralne države, pa je i put njemačkog ministra vanjskih poslova von Ribentropa u Moskvu primljen sa velikim interesovanjem. Sva svjetska štampa podvlači da se nije moglo slučajno dogoditi da se u Moskvi u isto vrijeme nađu pored njemačkih diplomata i ministri vanjskih poslova Turske i Estonije. Po izvjesnim vijestima, na moskovskim sastancima bi moralo biti govora i o nekom bloku neutralnih država Istočne Evrope (Italija, Jugoslavija, Bugarska, Rumunija i Madžarska) kao i o nastojanju lokaliziranja postojećeg sukoba.

Dakle, svi su izgledi da i ova sedmica donese izvjesne sudbonosne odluke i promjene...

Jugoslovenska narodna odbrana

Reorganizaciju bivših ogranaka Jugoslovenske narodne odbrane iziskuju najviši državni, narodni i iseljenički interesi

U vremenima natčovječnih napora jugoslovenske emigracije u radu za narodno oslobođenje i ujedinjenje, diljem cijele Južne Amerike, bjehu zahvatile čvrsta korena solidne, kompaktne i jake naše narodne organizacije najčišćeg nacionalizma, pod imenom: »JUGOSLOVENSKA NARODNA ODBRANA«.

Što su učinile i stvorile, te provele u djelo, nesumnjive historijske vrijednosti u zidanju i cementovanju, zgrade jugoslovenskog jedinstva, čistim i istinskim patriotizmom, bez koristi i slave, bivše organizacije Jugoslovenske narodne odbrane u Južnoj Americi, vrlo dobro je poznato svima nama, a u Jugoslaviji i djeci naših narodnih osnovnih škola — a što danas nam obnavlja i osvježuje pred našim očima i svijesti, plemenita akcija pokretača »Arhiva« Jug. nar. odbrane u Zagrebu. Ko želi pobliže upoznati taj krasni patriotski rad naše emigracije, neka se pretplati i čita »Arhiv«.

Ali nažalost, nakon sjajnih pobjeda i uspjeha za uspjehom, jugoslovenske emigracije u natčovečanskom rodoljubnom radu, i čim je realizovano naše narodno oslobođenje i ujedinjenje, najveći san svih minulih i živućih generacija vascjelog našeg naroda, — Jugoslovenska narodna odbrana u Južnoj Americi, — mrtvim snom, najednom zaspa. Sve njene brojne organizacije se raspršiše — i odjednom im se zametne trag, na najveću žalost i štetu naših naseobina i domovine, te naših međusobnih veza u svim našim pitanjima i potrebama.

Nastao je nov period, u životu naših naseobina, u kome kao da prestaje ona divna sloga, kompaktnost i jedinstvo naše emigracije u radu za narod i otadžbinu, te za progres i bratstvo u naseobinama, i zavladalo je vrijeme nerada.

Ovaj period je koban, tim više, ako bi se ovako nastavilo. Radi ovoga imaće i naseobina, a i domovina silnih gubitaka.

U tom periodu se nalazimo još i danas, a iz njega bi konačno na sreću naseobina i domovine, čitavog našeg naroda, trebalo izići! Kako?

Vrlo lako i jednostavno. Obnavljanjem i reorganizovanjem bivših O G R A N A K A JUGOSLOVENSKE NARODNE ODBRANE, u svim našim naseobinama u Južnoj Americi, na istoj bazi, istim pravilima i statutima i jedinstvenim programom na kojima je ona i osnovana, i tako čvrsto i solidno dejstvovala. Njen rad i akcija bjehu podijeljeni u dva pravca: n a r a d i a k c i j u u r a t u i m i r n o d o b s k u, na osnovu kojih je Jugoslovenska narodna odbrana ispunivši časno i pošteno prvi dio svog programa, morala nastaviti u miru sa ispunjavanjem i provađanjem mirnodobskog dijela svog programa, a koji dabome nema, ne smije, a i ne može da ima ni kraja ni konca; pošto je narod živo biće, koje konstantno gravituje svojoj vitalnosti, jer bi u protivnom slučaju izgubili svoj RAISON D'ETRE.

U Jugoslaviji je prije i poslije ujedinjenja postojala i postoji još i danas, J u g o s l o v e n s k a n a r o d n a o d b r a n a, sa kojom je morala NAŠA ISELJENIČKA »JUGOSLOVENSKA NARODNA ODBRANA" u Americi biti i ostati u tijesnoj i trajnoj vezi, jer obe imaju jedan te isti cilj i zadatak u radu za narod i otadžbinu. A to nažalost nije bilo, pa zato je i došlo do loma i pada, te rasparčanje i raspršenje bivših Ogranaka J. N. O. u Južnoj Americi.

Jugoslovenska narodna odbrana u Južnoj Americi je, kako rekosmo, prestala nacionalnim radom, dok Jugoslovenska narodna odbrana u Jugoslaviji ne samo da još uvijek postoji, već i vrlo aktivno i korisno djeluje na dobro svog naroda i otadžbine, a radiće i postojaće, hvala Gospodu, ma dok bude i jednog jedinog Jugoslovena, — pa je neophodno i nužno, da se OBNOVE I REORGANIZUJU svi bivši ogranci JNO u Južnoj Americi. To je vrlo laka i jednostavna stvar, jer su bivši statuti i pravila, kao i program rada tu, i sve što se ima da učini jeste pozvati naseobinu na skupštinu, istaći cilj i svrhu sastanka, provesti upis članova, izabrati stalnu upravu Ogranka, kao i Glavnog odbora, te konačno nastaviti nacionalno-patriotski rad na dobro naše emigracije, Otadžbine i Slovenstva.

Naša braća u Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike već odavno, a posebno u zadnje doba živo rade na općem radu jedinstvene saradnje svih naših nacionalnih srpskih, hrvatskih i slovenačkih organizacija, te su u tom smislu održavali zajednički sastanci između Hrvatske bratske zajednice, Srpskog saveza i Slovenske jednote, kao centralnih bratskih organizacija Hrvata, Srba i Slovenaca. Na tim sastancima uzeše učešća i pretstavnici ostalih bratskih slovenskih narodnih organizacija koje istodobno rade na okupljanju i organizovanju Slovena. Rezultati ovoga rada kod njih su uspješni i obećavaju jaku i solidnu bazu za bolju i srećniju budućnost.

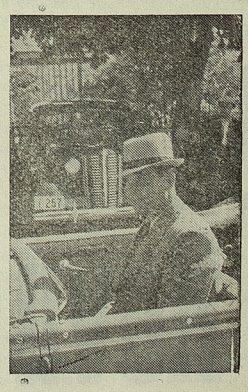
Neophodno je potrebno, da se diljem nacionalnih organizacija, a gdje njih nema, osnivanjem novih, u svim jugoslovenskim naseobinama u čitavom svijetu, otpočne i nastavi žilavo i odlučno ovim radom, jer SAMO SLOGA SLOVENE SPASAVA

Uvjereni smo da neće naš jaki i grčeviti poklik, u teškoj opasnosti, današnje još teže epohe čovječanstva, pasti na neplodno tlo, već da će naprotiv probuditi naše iseljeništvo, u spoznanju svih teških, zlih i kobnih posljedica stanja u kojem se nalaze sve naše naseobine; te da će pregnuti novim i pomlađenim snagama na izloženi rad u obnavljanju i reorganizovanju Ogranaka J, N. O. u Južnoj Americi u čvrste i solidne organizacije ujedinjene jugoslovenske emigracije, na sreću, prestiž i blagostanje našeg naroda i države.

Pa zato napred junaci! Napred braćo iseljenici! Napred vi, koji ste uvijek imali pred očima i nosili u srcu i duši jedini cilj: OSLOBOĐENJE I UJEDINJENJE JUGOSLAVIJE. Napred, braćo iseljenici, na složan i koristan rad za naš NAROD I OTADŽBINU I ČITAVU NAŠU EMIGRACIJU, jedini i ispravni put sigurnog jugoslovenskog jedinstva, slave i prestiža, sa devizom: JUGOSLAVIJA IZNAD SVEGA, KA JE DINSTVU SLOVENA!

MARKO P. BISKUPOVIĆ

Oko organizacije banovinskog Presbiroa

BAN g. Dr. ŠUBAŠIĆ

u tu svrhu konsultirao je novinarske krugove te je održao konferenciju na kojoj su prisustvovali podban g. Krbek, ing. Košutić, dr. Krnjević, Vilder, dr. Sokolić i ostali. Raspravljeno je o načelnim pitanjima kao i o potrebi prenosa dijela presbiroa u Zagreb.

SPLIT

Akcija Splićana

Iz Splita je povedena akcija u Zagrebu da se u Splitu osnuje ispostava banske vlasti koja bi obuhvatila sav teritorij bivše Primorske banovine i srezove Travnik, Fojnicu i Dubrovnik.

Povjerenik banske ispostave u Splitu

Za povjerenika ispostave banske vlasti u Splitu imenovan je banovom odlukom g. Mate Bulić, raniji inspektor samoupravnog odjeljenja bivše Primorske banovine.

Dosadašnji podban g. Luger otišao je u Zagreb gdje će se konačno urediti njegovo pitanje.

Povjerenik gradske općine

Za povjerenika gradske općine u Splitu ban je svojom odlukom postavio g. Spalatina, potpretsjednika apelacije u pensiji. G. Spalatin spada u red odličnih pravnika i savjesnih činovnika, koji je uvijek stajao daleko od svakog bučnog političkog života.

PLATITE Pretplatu

Direktor klasične gimnazije na bolovanju

G. Silvije Alfirević, direktor klasične gimnazije u Splitu nastupio je ovih dana bolovanje. Upravu škole predao je kao najstarijem profesoru g. Ivu Jurasu. G. S. Alfirević je jedan od najstarijih direktora srednjih škola u bivšoj Primorskoj banovini. Svojim neumornim radom, neiscrpivom energijom, čeličnom voljom, spremom i ljubavi prema školi uspio je da od klasične muške gimnazije stvori uzoran zavod. I pored svoga službenoga rada g. S. Alfirević je intenzivno sarađivao u mnogim nacionalnim, kulturnim i muzičkim društvima. Nije pretjerano ako se kaže da je S. Alfirević stvorio Jadransku Stražu u kojoj je, u prošlim godinama njenoga stvorenja, radio neumorno bez ikakve nagrade. On je glavni pokretač Kluba komorne muzike u Splitu, koji se odlično afirmisao, a isto tako i mnogih drugih društava.

Važne promjene u Suzor-u

Ministar socijalne politike g. dr. Srđan Budisavljević i ban Banovine Hrvatske donijeli su riješenje o smjenjivanju ravnateljstva i nadz. odbora Središnjeg ureda za osiguranje radnika. Oni su imenovali za komesare Suzora g. Jurja Gašparca, bivšeg velikog župana.

Posebno razrješili su dužnosti upravne i nadzorne odbore u Zagrebu, Splitu, Osijeku, Karlovcu, Dubrovniku i Osijeku. Novi komesari u ovim Okružnim uredima dok ovo pišemo morali bi biti već imenovani.

Radnički krugovi i ostali obveznici koji su članovi Okružnog ureda sa neizmjernim zadovoljstvom pozdravljaju ovu odluku uvjereni da će ovo novo postavljenje g. Gašparca donijeti opravdane ispravke i poboljšanje prilika u Suzoru, jer davno se naročito kod nas tražilo i potrebno bi bilo da se članovima u slučaju potrebe dođe u susret onako ljudski kako se može zahtjevati, jer stvarno članovi i poslodavci u tu svrhu dosta plaćaju.

Među ostalim stvarima što bi bilo nužno potrebno ispraviti bilo bi pitanje one stavke gdje na pr. član koji je godine i godine redovito plaćao, slučajno bez svoje krivice ostao kratko vrijeme bez posla, ili ponovno se nedavno uposlio, kod slučaja bolesti ili nesreće ne uživa skoro nikakve beneficije prama kolegi koji je imao sreće da redovito i ako kraće vrijeme bude uposlen. Ima mnogo i mnogo toga što bi se moglo pametno odmah ispraviti.

I u birokratskom pogledu te ustanove ima muogo stvari što se nadamo imati sreće brzo pozdraviti kao lijepo i korisno ispravljene u interesu same ustanove, članova i poslodavaca.

Urarska, zlatarska i optičarska radnja
VINKO IVULIĆ - SPLIT
Solidna posluga - Cijene umjerene. — . NARODNI TRG 4

širite Novu Tribunu

UPOZORENJE
PRETPLATNICIMA
širite N. TRIBUNU

Izbori u gradskim općinama

Prema informacijama iz Zagreba izaori za gradske općine u banovini Hrvatskoj imali bi se sprovesti koncem oktobra ili početkom novembra.

SIBENIK

Novi povjerenik na općini

Za povjerenika Gradskog poglavarstva imenovan je tajnik organizacije HSS g. Dragutin Vidović.

Pododbor gospoda Kneg. Ljubice u Šibeniku

otvoriče u četvrtak 5. oktobra t. g. tečaj krojenja koji će održati diplomirana učiteljica više stručne škole gđica Bošković nastavuica ručnog rada pri Učiteljskoj školi u Šibeniku.

Tečaj će trajati 6 nedjelja po 3 puta sedmično od 3-6 s. po podne. Cijena će biti za članice po 80 din., a nečlanice po din. 100.— Interesenti neka se izvole prijaviti u knjižari „Opal" gdje će dobiti detaljnije informacije.

Akcija za pripomoć porodicama rezervista

U vezi sa izjavom bana Banovine Hrvatske g. dra Šubašića da će se uskoro početi sa izdavanjem pripomoći porodicama vojnika na vježbi, uputilo je Gradsko poglavarstvo molbu Ispostavi banske vlasti u Splitu da se otvori novi kredit za tu svrhu. U ovoj pretstavci je dotaknuto i pitanje tegleće marve koja je uzeta za vojne svrhe, a koja je osobito u ovim vremenima berbe seljacima neophodno potrebna, pa bi im se mogla barem za neko vrijeme vratiti.

Uticaj vanjske situacije na naš promet

Teški međunarodni sukob u Evropi već je počeo da stvara teške posljedice po ekonomski život naše države. Zbog opasnosti putovanja po svim morima, kao i zbog zabrane izvoza izvjesnih materijala koji je u posrednoj ili neposrednoj vezi sa ratnim sredstvima (ovih dana bio je zaplijenjen jedan naš parobrod u vodama Gibraltara) skoro potpuno obustavljen je izvoz morskim putem svih naših rudarskih sirovina. Ove su mjere osobito teško pogodile krajeve naše Zagore, jer je time smanjen i proizvod bauksita, što je sljedovalo time da je broj od preko 2000 radnika koji su do sada radili u rovovima bauksita samo u okolini Drniša spao na 300 radnika. Ovdje treba da spomenemo i štete koje oe tog trpe naše glavne trgovačke luke i njihovi stanovnici. Tako zadnje vrijeme u naše luke nije stigao skoro ni jedan strani parobrod, a što se naših tiče, teretni kao i putnički, su u većini slučajeva skoro prazni.

U ovakvim trenutcima trebalo bi naš promet, što je moguće više, pronijeti na kopneni promet, naročito kad stoje na raspoloženju željeznice, koje uz malo nastojanja i malo žrtava mogu da skoro potpuno i uspješno zamijene prevoz morskim putem.

Značajna slika današnje Evrope

Bivši rumunski ministar trgovine Manoilescu objavljuje u »Europische Revue« analitičku studiju o današnjoj Evropi. Studija je napisana još prije nego je počeo rat u Poljskoj i sadašnja situacija samo potvrđuje ispravnost Manoilescove koncepcije. Manoilescu upozorava na izreku francuskog pisca o „dvjema Evropama", industrijskoj i poljoprivrednoj Evropi i veli, da ta podjela ne karakterizira današnje stanje jasno i dobro, jer je uglavnom površna i ne uzima u obzir sociološku strukturu evropskih zemalja. Daleko više treba uzeti u obzir dinamiku evropskih naroda, da možemo vidjeti koji narodi su zasićeni i zadovoljeni i koji ne. Zbog toga je potrebno današnju Evropu proučavati biološki i posmatrati vitalnost naroda u odnosu prema njihovim životnim uslovima. Posmatramo li Evropu s tog gledišta, vidimo da se tu ne radi o dvijema, nego o trima Evropama i da je ta podjela zaista vitalna i prirodna.

U Evropi su narodi koji se brzo množe i nemaju dovoljno životnih mogućnosti, dalje narodi koji se množe malo i imaju dovoljno životnih mogućnosti — a među njih spadaju i oni narodi, koji se množe brzo i imaju suvišak životnih mogućnosti, kao Portugalci i Holanđani — i tako dolazimo do prvog kriterijuma, koji uzima u obzir gustoću stanovništva i životni prostor. Spojimo li tu biološku podjelu s podjelom prema privrednoj strukturi možemo podijeliti Evropu na tri grupe i to:

I. Zapadna Evropa, tj. Engleska, Francuska, Holandija, Belgija i Portugal, dakle izuzevši Portugal, sve same industrijske zemlje s velikim kolonijama, te bez osjetljivog pritiska prenaseljenosti. Kao neki nastavak te grupe je grupa sjevernih država Danska, Norveška, Švedska i Finska, koje žive u obezbjeđenoj ravnoteži.

II. Srednja Evropa s Njemačkom i Italijom, industrijske zemlje s jakim prirastom populacije i bez značajnih kolonija, koje su zbog toga izložene pritisku prenaseljenosti. Nastavak te grupe je Španija, čija situacija jako liči na srednju Evropu.

III. Istočna tj. baltičke države, Poljska, Mađarska, Rumunija, Jugoslavija, Bugarska i Grčka, jesu agrarne zemlje s velikim prirastom populacije i time i velikim pritiskom prenaseljenosti.

Sovjetska Rusija i Turska se smatraju pretežno za azijske države. Evropske djelove tih država bi trebalo uračunati među agrarne države s jakom populacijom, ali pritisak prenaseljenosti kod njih otpada, jer te države imaju ogromne teritorije.

Manoilescu poslije toga pruža pregled prosječnog priraštaja stanovništva u pojedinim djelovima Evrope za posljednjih petnaest godina i to prema zvaničnim statistikama Društva Naroda. U zapadnoj Evropi ima Engleska pri 49 miliona stanovnika u matičnoj zemlji suvišak populacije od 5,4 na 1000 stanovnika, a prema tom broj stanovništva imperije je deset puta veći nego stanovništva same Velike Britanije. Francuska sa 42 miliona stanovnika ima priraštaj od 1,4 na 1000 stanovnika i 106 miliona stanovnika u kolonijama, a Belgija priraštaj od 5,2 na 1000 stanovnika. Ta prva grupa ne mora dakle rješavati nikakve populacione probleme s prenaseljenosti. Toj grupi pripadaju i sjeverne države i možemo je smatrati za zadovoljnu.

U srednjoj Evropi ima Njemačka populacioni suvišak 6,9 (1911-1913 godine štaviše 12,21), Italija 10,9, Španija — koja isto ovamo spada — 10,3, Njemačka i Italija imaju naročito nerentabilnu zemlju, koja je sada eksploatisana do najviše moguće mjere. Dakle taj dio Evrope je prva grupa nezadovoljnih naroda.

U istočnoj Evropi je priraštaj populacije naročito velik i u svima zemljama skoro isti. Priraštaj u Bugarskoj je iznosio 15,7, u Poljskoj 14.8, u Jugoslaviji 14,3, u Rumuniji 13,3, u Litvi 11,3 i u Grčkoj 11. Pritisak populacije je tamo tako velik, da se ta grupa može smatrati za drugu grupu nezadovoljnih.

Manoilescu dalje izražava princip: »Zemlje istočne Evrope ne mogu lakomisleno zauzeti neprijateljski stav prema velikim narodima srednje Evrope, kao što se i ti narodi moraju najviše truditi da imaju obzira na one države, koje su daleko slabije, ukoliko te države ne zauzimaja protiv njih neprijateljski stav.

To je politički smisao Manoilescove studije, koja dalje pretresa mogućnost izgradnje jedinstvenog privrednog prostora i izravnanja interesa industrijskih i agrarnih zemalja.

Smisao novog administrativnog uređenja Rumunije

Već je protekla godina dana kako je na temelju novog ustava izdan zakon o novoj administrativnoj podjeli i ustrojstvu Rumunije. Autor tog zakona bio je ministar unutrašnjih djela pok. Armand Kalineski.

U toku godine dana je bilo moguće isprobati novo administrativno ustrojstvo i donijeti zaključak o njegovoj vitalnosti. Koji su bili glavni simptomi novog administrativnog zakona? Zakon je u prvom redu težio za praktičnom decentralizacijom i to je postigao bolje nego raniji administrativni zakoni, koji su vrlo mnogo govorili o demokratskoj samoupravi, ali je u praksi mjesni život ostavljen odlukama partijskih klubova u Bukureštu. Ranije nije bilo i nije ni moglo biti ni samouprave ni decentralizacije. Sada je decentralizacija u znatnoj mjeri postignuta sistemom namiesnika (kraljevskih rezidenata) a ispoljava se i težnja za daljim razvitkom i produbljenjem tog uređenja.

Druga novost novog administrativnog zakona je što taj zakon ukida podjelu zemlje na istorijske provincije, što nije vodilo zdravoj decentralizaciji, nego onome što se u Rumuniji zove regionalizam, daljem dijeljenju, trvenjima i administrativnoj surevnjivosti, koje je onemogućavala jedinstvenu državnu politiku. Mjesto na istorijske provincije zemlja je razdijeljena na privredno-geografske oblasti, koje u osam slučajeva nose ime rijeka, u jednom slučaju ime mora i u jednom ime brda. Po rijekama su nazvane oblasti: Mureš, Someš, Timiš, Olt, Dunav, Dnjestar, Prut i Sučava. Oblast Konstance je nazvana Primorska, a prijestonička oblast zove se Bučedž.

Novom podjelom je na primjer Besarabija razdijeljena na četiri oblasti i to Sučavu, Prut, Dunav i Dnjestar, pri tom su u dnjestarskoj oblasti ostala samo četiri jugoistočna sreza zemlje: Akerman, Tighina, Kišinjev i Orgjejev. To odgovara novoj privrednoj gravitaciji oblasti, i po tom principu su ponovo razdijeljeni i nekoji transilvanski srezovi.

Kako su pokazala prva iskustva, novo administrativno ustrojstvo je povuklo za sobom znatne administrativne uštede. Za razliku od drugih godina svi srezovi i skoro sve općine su imale budžete u ravnoteži, a nekoje se mogu pohvalit i budžetskim suviškom.

U PROŠLOM BROJU u izvještaju iz Kistanja omaškom izneseno je ime g. Kalika koji nije tamo prisustvovao.

Jedna grupa Američana, dvije dame i tri muškarca, bila je također zatečena ratom u Varšavi. Oni su još za vremena pobjegli iz Varšave, ali su mnogo dana lutali šumama, dok konačno nisu stigli u Brest-Litowsk, gdje su smješteni u lazaret, da se oporave od napora i da liječe izranjene noge.

Engleska računa da će u ratu biti Sredozemno more za nju zatvoreno

Iz izvještaja engleskog Kraljevskog instituta za inostrane stvari (Royal Institute of International Affairs), koji je objavljen u »Bulletin of International News« vidimo, da Engleska računa s time da se u rata neće moći koristiti putem kroz Sredozemno More. U izvještaju se veli, da je Velika Britanija upućena na uvoz iz inostranstva u najmanju ruku isto, kao i Njemačka i da je zavisnost Engleske od uvoza životnih namirnica iz inostranstva daleko veća nego zavisnost Njemačke. Jer Engleska mora uvoziti najmanje dvije trećine svoje potrošnje životnih namirnica, dok Njemačka na cijelu petinu. Engleska svoju glavnu nadu polaže u svoju flotu, koja treba da joj obezbjedi uvoz iz inostranstva. Izvještaj dalje podvlači, da većinu za rat važnih sirovina Engleska može uvoziti iz zemalja uz Atlantski Okean i s time u vezi u izvještaju računaju s time, da će Sredozemno More biti u ratu za Englesku zatvoreno i da će se zbog toga s obzirom na nedovoljan broj brodova morati birati najkraći putevi. Engleska je samo u nekojim sirovinama upućena na uvoz iz zemalja dalje od Atlantskog Okeana i to kaučuka iz Holandske Indije, Malajske, Britanske Indije i Cejlona, volframa iz Birme, Malajske i Kine i čaja iz Kine, Indije i Cejlona.

Potreba posebnog odjela za pomorstvo

Zagrebački „Obzor“ piše da bi trebalo, u vezi sa organizacijom Banske vlasti u Zagrebu, raditi i na tome da se osnuje i odio za pomorstvo i to u Splitu, jer bi se odatle mogla najzgodnije i voditi ispravna pomorska politika.

Kredit za pošumljivanje Šibenika

Ministarstvo šuma i rudnika odobrilo je iz budžetskog fonda za pošumljivanje 60.000 Din. za pošumljivanje sreza šibenskog.

Svinja kao ratno oružje

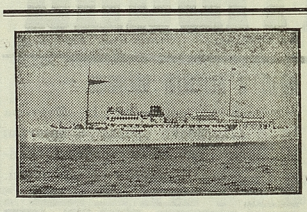
IL POPOLO D'ITALIA od 26 o. mj. donosi zanimiv dopis iz Bazileje pod naslovom: UPOTREBA SVINJA KAO NOVOG RATNOG ORUŽJA NA ZAPADNOM FRONTU. »Javljaju sa fronte Luksenburga da na hiljade i hiljade svinja upotrebljuju u ova četiri posljednja dana kao novo ratno oružje francuskih trupa na zapadnoj fronti. U jatima po stotinjak svinja natjeraju naprijed na frontu Luksenburga u daljinu tri do četiri kilometra na teritorij njemački, posijan minama, po kojemu svinje rijući prouzrokuju eksplozije mina i tako one stradaju mjesto ljudskih žrtava. Takove su se operacije razvile u trokutu nizine Mosela gdje se nalaze tri pokrajine. Brojne su bile eksplozije prouzrokovane od svinja. Kad svinje izvrše svoj posao, francuska infanterija bez pogibli nastupi na zemljište već eksplodiralih bomba.« — Ispunja se ona poznata: nevolja gola najbolja škola! Osobito u ratu.

»1.000 din zaradite mjesečno doma ako kupite ručni brzopletači stroj. Dademo materijal, preuzmemo robu. Pišite »Anos« Maribor«.

Frizersko brijački salon
LAURIĆ, ŠIBENIK

„TVOKAPS“
Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

Trgovina mode „a la ville de Paris“
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

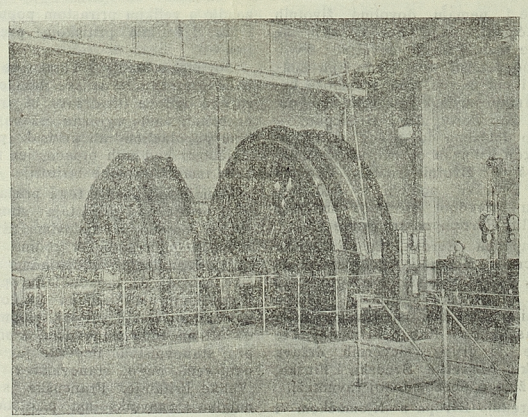
„ADRIATICA“
S. A. DI NAVIGAZIONE - VENEZIA
m. i. F.sco MOROSINI. — Luksusna brza pruga Venezia-Trieste-Dalmacija. Savršena udobnost, finoća posluge, brzina prevoza.
m. i. tipa »BRIONI« i »Città di Bari.« Udobna turistička putovanja po Jadranu. — Specijalne jefitne cijene.
Agencije u svim glavnim lukama.
Zastupstvo za Šibenik: Tvrtka Giovanni CALEB

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

„ILS“ INDUSTRIJA LIJEVA ŠIBENIK

NAJVEĆI STROJ ZA VAĐENJE RUDA NA SVIJETU

Ljudi su u današnje doba već naučeni, da tehnika stalno povisuje svoje uspjehe i da iznosi sveudilj nove rekorde. Tako se sada javlja iz Njemačke, da je ondje stavljen u pogon neki moderni stroj za vađenje ugljena, koji na sat vadi ništa manje nego 545 tona ugljena! Uz četrnaestsatni rad može se izvaditi okruglo 70.000 mtc. ugljena, čime je za blizu 30 posto premašen rekord dosadašnjeg najvećeg stroja te vrsti na čitavom svijetu, koji se uostalom također nalazi u Njemačkoj. Prosječni čovjek može rad tog novog stroja tek onda ispravno prosuditi, kad sazna, da se taj ogromni teret izvlači iz dubine od 1050 metara i da se koševi za ugljen kreću iz dubine na površinu brzinom od 20 metara u sekundi.

Novi stroj za dizanje ugljena smješten je na samom rovu ugljenika Walsmut u kotaru Duisburg, koji je vlasništvo poduzeća Thyssen. Čitav posao oko vađenja vrši jedan jedini elektromotor, čija se prosječna snaga od 5000 HP može u slučaju potrebe povremeno povisiti na 10.000 HP. Taj stroj ima promjer od 6 metara i protivno dosadašnjem običaju smješten je u neposrednoj blizini rova, uslijed čega su sasvim otpali uobičajeni kosi potpornji na skelama. Na taj način dobio je i sam toranj nad rovom posve drugi izgled.

Veliki motor tjera pogonsku remenicu od sedam i po metara promjera, preko koje se vrti uže za izvlačenje koševa sa ugljenom. Na našoj slici vidi se to jasno na bubnju poredAEG motora). Tehnički uređaj tako je usavršen, da se sam stroj može kretati svakom željenom, pa i najmanjom brzinom. Tako njegova brzina ne iznosi na primjer pri dizanju i spuštanju osoba 20, nego samo 12 metara u sekundi. Strojar može primjećivati kretanje samog užeta. Ali i to uže ima uostalom do sada nikad ne viđene izmjere i sastoji se iz 400 pojedinačnih žica od koja 3 mm promjera, koje za čitavo uže daju ukupni promjer 77 mm i težinu od 22 kg po tekućem metru.

Taj novi stroj za vađenje ugljena nije se još tako reći ni ugrijao u poslu i već je po poduzeću AEG dogotovljen i drugi slični stroj. Na taj način, čim se i ovaj stavi u pogon, podvostručit će se dnevna količina izvadjenog ugljena, kaja će se prema tome u doglednovrijeme povećati od 70.000 mtc na 140.000 mtc.

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA“ štamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Šibenik